

POVRŠJE- RELIEFNE ENOTE

Avstralija je najbolj sušna najmanjša in najbolj ravna celina.

Avstralijo politično delimo na 8 enot. To so: Zahodna Avstralija, Severni teritorij, Queensland, Južna Avstralija, Viktorija, Tasmanija, Teritorij glavnega mesta in pa Novi Južni Wales.

Avstralsko površje lahko razdelimo pa tudi na geografske enote:

Veliko razvodno gorovje na vzhodu = Avstralske Kordiljere
Srednjeavstralsko nižavje
Avstralski ščit

Veliko razvodno gorovje na vzhodu = Avstralske Kordiljere ležijo na vzhodu celine, ob Tihooceanski obali. Njihova privetna pobočja so v smeri proti morju marsikje precej strma. Tam so reke kratke, ker pa je območje namočeno so precej vodnate. Čisto drugačna pa so zavetna pobočja, ki se polagoma spuščajo proti zahodu.

Tam pa se začne **Srednjeavstralsko nižavje**. Sestavljeno je iz mnogih kotlin. Na večini Srednjeavstralskega nižavja so reke le ob večjih nalivih. V najnižjem delu celine je **Eyrovo jezerom**, ki leži 16m pod morsko gladino-v depresiji. Sicer ne gre za pravo jezero, ampak za nekaj metrov debelo slano skorjo, ki postane jezero le v času, ko imajo reke dovolj vode, da ga napolnijo torej ob večjih deževjih. Enako velja tudi za druga slana jezera, ki so precej manjša. V Srednjeavstralskem nižavju sta najpomembnejši Avstralski reki in sicer **Murray** in **Darling**. Tvorita edini pravi rečni sistem na celini saj imata vse leto vodo.

Tretja enota pa je **Avstralski ščit**. Tukaj gre za dvignjene puščavske ravnine in osamela gorovja, ki zavzemajo celotno zahodno polovico celine. Ne gre za enoten tip površja. Zaradi sušnega puščavskega podnebja so tu reke le občasno. Med dvignjenimi deli površja uživa slavo po celem svetu **Uluru**. Uluru je nastal v predkambriju. Ker kamnina **akrose**, peščanjak bogat z minerali daje Ayers Rocku sedanjo rjavo-rdečo barvo. Na nekaterih delih Uluruja vidimo celo rjo, kot posledico oksidacije železa, ki se nahaja v arkosu. Uluru leži na nadmorski višni 862,5m in se dviga 345m nad tlemi. Je največji **monolit** na našem planetu. Monolit je kamnita gmota iz enega samega kosa. Zaščiten je pod okvirom Narodnega parka Uluru v Severnem teritoriju. Za domačine je sveta gora. Njene votline so jim tisočletja dajale zavetje. Hladna in temna notranjost votlin je bila pravo nasprotje z zunanjo pripekajočo puščavo. Najbolj znamenito **jezerce** na Ayersovi skali je **Maggie Springs**. Domorodci mu pravijo **Mutijula**. Sveti deli te gore pa so: Katji Tilkil, Tjungkurpu, Mala Puta Cave, Walaritija, Kantju, Walputi, Warayuki, Ngaltawata,...

Pinnacles Desert je najmanj obiskana puščava v Avstraliji. To pa zato ker ljudem ni všeč njena tiha odločnost. Ko prideš vanjo slišiš le bučanje vetra zagledaš pa skale kako mogočno se dvidajo nad teboj. Leži na zahodni obali Avstralije. **Hillierjevo jezero** je jezero na otoku Middle Island. Vzrok za njegovo rožnato barvo ni znan. Znanstveniki so mislili, da bodo v njem našli alge, ki mu dajejo takšno barvo a je niso našli. **Gosove pečine** so skrivnostni krater z obročem pečin. So velika sled kometa ki se je zaril v zemljo. Zaril naj bi se še v času dinozavrov in to z močjo večstotisočih atomskih bomb ki so padli nad japonsko Hirošimo. Dvignil naj bi se oblak ki je za več mesecev zakril sonce nad južno poloblo. **Olge** so najbolj nenavadno hribovje na svetu. So skupek rdečih skalnih kop. Drugače jih imenujejo tudi **Kata Tjuta**. Iz tal se dviga 36 skalnih kop. Čprav je dežja tu malo se v senčnih krajih združijo v majcena jezera. Tu raste zelo veliko rastlin. **Port Campbel** so velikanski stolpi ki so jih valovi in vetre na jugovzhodni obali Avstralije oblikovali mnoga tisočletja. Spadajo pod narodni park. **Krušni nož** je velikanska skala ki štrli iz evkaliptusovega gozda na gorovju **Warrumbungles**. Visok je približno 90m, konica pa je debela komaj en meter. **Balova piramida** je osamljen skalni trikotnik ki štrli iz južnega dela Tihega oceana.

Narodni park Kakadu je bil osnovan leta 1979. Leži v Severnem teritoriju in meri 614.400 kvadratnih kilometrov. Velik je kot dve Korziji. Lastniki zemlje so staroselci in direktor Združenja narodnih parkov, rastlinskega in živalskega sveta Avstralije, ki s parkom upravlja. Park leži v

močvirnem tropskem ekosistemu, 220 kilometrov vzhodno od glavnega mesta Severnega teritorija Darwina. Razteza se od obale zaliva Van Diemen preko poplavljenih nižin valovite ravnice do planote Arnhem ter obsega večji del porečij rek South, East in West Alligator in Wildman kot tudi področje obale ob ustjih teh rek. Klima v področju Kakadu parka je vroča, tropska, monsumska. Količina padavin se zmanjšuje od obale proti notranjosti, temperature so relativno visoke vse leto, poleti so pogoste tudi velike poplave. Park je zaradi izrednega naravnega in kulturnega bogastva prostora - flore in živalskih vrst, ki so zelo redke ali celo nepoznane v drugih delih Avstralije in sveta, bil med avstralskimi parki prvi uvrščen med območja svetovne dediščine. Za področje parka sta značilna biološka stabilnost in izolacija, tu je tudi mesto stika z drugimi celinami Zemlje - Oceanijo preko Nove Gvineje in Azijo preko indonezijskih otokov. Zato je to področje zelo raznolikega reliefa, rastlinskega in živalskega sveta ter se deli na več regij, za katere so značilne endemske rastlinske in živalske vrste.

Vode je v Avstraliji zelo malo. Kot smo že rekli sta največji reki Murray in Darling. Večina ostalih rek ima vodo le občasno. Pri njih je zelo pomembna podtalnica. Zato si prebivalci pomagajo z **arteško** in **subarteško vodo**. Pri arteških je voda pod pritiskom, subarteška pa ne in jo je zato potrebno črpati. Danes je v Avstraliji približno 8000 arteških in preko 200.000 subarteških vodnjakov, brez katerih bi celina v večjem delu ostala popolnoma neposeljena. Vsak dan izčrpajo iz vodnjakov kar 1.500.000 m³ vode, strokovnjaki pa se strinjajo, da je vode še dovolj in ni ogrožena. Arteška voda je bolj ali manj slana zato jo uporabljajo večinoma za napajanje živine in namakanje, medtem ko jo za ljudi prej razsolijo.

Avstralsko podnebje je podnebje nasprotij. Podnebje na skrajnem severu lahko kljub monsumskemu delovanju označimo kot **savansko** (klimogram Darwina), saj prevladuje **savansko rastlinstvo**. Poletni monsumski vetrovi sicer prinašajo obilico padavin, ker pa to sovпада z obdobjem visokih temperatur, so padavine manj učinkovite. Pravi **tropski deževni gozd** se je zato lahko razvil le na nekaj omejenih območjih, zlasti ob obali na skrajnem severovzhodu. Na severnih obalah njegov nastanek preprečuje tudi izrazita poletna suša. Južno od sdavanskega pasu se začneja velikansko območje **tropskega in subtropskega polsuhega in suhega podnebja** (klimograma Tennant Creka in Alice Spring), ki obsega večino celine. Območje polsuhega podnebja se razteza kot nekakšne obroč okoli območja suhega podnebja v najbolj celinski notranjosti. Le ob zahodnih obalahsega suho podnebje prav do morja. takšnemu podnebjju je prilagojeno tudi rastlinstvo. Za polsuho podnebje je značilna še travniško rastlinstvo, ki se masrikje prepleta z bodičastim grmovjem in drevesi. Večinoma ga še izrabljajo za ekstenzivno živinorejo. V suhem podnebjju uspeva le puščavsko rastlinstvo. Za dve ločeni območji- skrajni jugozahod je značilno **sredozemsko podnebje** (klimogram Perth) z **mediteranskim rastlinstvom**. Za obalni pas na vzhodu in njegovo zaledje je značilno **subtropsko vlažno podnebje** (klimogram Barisabnea). Podnebje na jugovzhodu še posebej v Tasmaniji ima značilnost oceanskega podnebja (klimogram Hobarta).

Kar 30% avstralskih tal predstavljajo puščave in polpuščave, 60% sušni pašniki, le 5% je gozdov in samo 6% zemlje je obdelovane.